

Sorø, den 4. juni 2019

**Region Sjælland, Regional Udvikling**  
**via mail til: naturmiljo@regionsjaelland.dk**

**Vedr. partshøring af udkast til råstofindvindingstilladelse på Lillevangsvej 4, 4180 Sorø, matr. nr. 3a og 11ab Døjringe By, Munke Bjergby.**

Danmarks Naturfredningsforenings afdeling i Sorø (DN Sorø) har nedenstående bemærkninger til det udkast til råstofindvindingstilladelse på Lillevangsvej 4, 4180 Sorø, matr. nr. 3a og 11ab Døjringe By, Munke Bjergby, som Region Sjælland har i partshøring..

DN Sorø foreslår, at det bliver vurderet om den ønskede råstofindvindingen vil negativt kunne påvirke vandstanden i Tude Å og søområdet sydvest for graveområdet, og at dette udredes i forbindelse med en eventuel tilladelse til råstofindvinding på ejendommen. Der henvises til, at der i udkastet til tilladelse står på side 21: " Den nærmeste recipient er en §3-beskyttet sø beliggende ca. 300 m sydvest for graveområdet. Tude Å står i forbindelse med denne."

Vi mener endvidere, at en eventuel tilladelse bør indeholde en udførlig redegørelse for de hydrogeologiske forhold og den mulige påvirkning af omgivelserne ved en råstofindvinding. Af udkastet fremgår i dag kun følgende: " De nærmeste vandværker er Dybendal og Døjringe Vandværk som ligger hhv. 1 vest for og 1,5 km nordøst for graveområdet. Graveområdet er aktuelt udenfor indvindingsopland til almen vandforsyning." Dette ønsker vi udbygget i forhold til mulige effekter på naturen i området.

Vi er enige med Sorø Kommune i, at det råstofgravede område efterfølgende kan få en vigtig rolle som en del af tør økologisk korridor, jf. s. 22 i høringsmaterialet. Vi henviser yderligere til, at der i den gældende kommuneplan i afsnittet Naturområder uddybende står:

*" I de potentielle naturområder skal kommunen tage særlige hensyn til muligheden for at skabe ny natur. Det er områder, hvor der ofte er gunstige forudsætninger for at genetablere tidligere natur, som i råstofområderne. Der er særligt gode muligheder for at etablere ny natur i færdiggravede råstofgrave, så de er medtaget som potentielle naturområder. En af de vigtigste årsager til tilbagegangen for Danmarks natur er påvirkning med næringsstoffer, som stammer fra landbrugets gødsning og fra atmosfærisk nedfald af især kvælstof fra landbrug, industri mm. Resultatet er, at jordbundens indhold af næringsstoffer de fleste steder er så højt, at almindelige planter som brændenælder og høje græsser vokser alt for godt og kvæler mere sjældne arter.*

*En anden væsentlig grund til tilbagegangen for den sjældne natur er tilgroning, fordi langt færre marginale landbrugsjorder afgræsses. Skrænter, skråninger og overdrev gror derfor til. Når det sker, forsvinder mange sjældne arter, som er afhængige af lys og varme helt ned til jordoverfladen.*

*Færdiggravede råstofgrave giver enestående muligheder for at rette op på tilbagegangen. Her er den overgødskede overjord fjernet, og der er skrænter, som ikke er tilgroede, som er lyse og varme, og som derfor kan være et åndehul for arter, der ellers er ved at forsvinde fra den danske natur. Er skrænterne samtidig stejle forhindres eller forsinkes tilgroningen."*

DN Sorø er enige i disse betragtninger. For at området efterfølgende kan fungere som et næringsfattigt naturområde er det vigtigt, at muldjorden ikke tilbageføres eller tilbageføres i mindst muligt omfang. Vi foreslår, at ikke kun skrænterne friholdes for muldjord, men også dele af selve bunden af området, hvor dette er i omtrent niveau med grundvandsspejlet.

DN Sorø vil i særlig grad gøre opmærksom på, at grusgravsområdet vil kunne være et potentielt nyt levested for strandtudsens. Strandtudsens er en Bilag IV-art. På Sjælland forekommer den kun på 5 lokaliteter, hvoraf grusgravsområdet umiddelbart øst for Munkebjergby og nord for Døjringevej er eneste indlandslokalitet i Danmark. Det er vigtigt for arten, at der er temporære, lavvandede søer, som kan fungere som yngleområder. Derfor vil vi foreslå, at der i en del af området etableres mulighed for en eller flere sådanne søer. Vi henviser til den gældende nationale forvaltningsplanen for strandtudsens udarbejdet af Miljøstyrelsen. Planen kan findes her:

<https://mst.dk/service/publikationer/publikationsarkiv/2016/jan/forvaltningsplan-for-strandtudse/>.

Det bemærkes, at der i forvaltningsplanen redegøres for, at strandtudsens er i stand til at vandre 3-4 km fra en yngleplads, jf. s. 26 i planen. Da strandtudsens i 2019 yngede i den østlige del af ovennævnte grusgrav øst for Munkebjergby (nordøst for Spejderhytten) er en ny grusgrav på Lillevangsvej 4 inden for artens spredningspotentiale.

Vi anbefaler i øvrigt, at Sorø Kommune med udgangspunkt i forvaltningsplanen ved Miljøstyrelsen indgår i en løbende forvaltning af arten, da en manglende overvågning og sikring vil kunne resultere i, at den uddør ved Munkebjergby og dermed, at Sjællands eneste indlandsbestand forsvinder. Ifølge den gældende Naturkvalitetsplan for Sorø Kommune er der for kommunen tale om en særlig vigtig art at beskytte, jf. omtalen i planens side 6. Det oplyses i øvrigt i planen, at kommunen i 2014-15 har ladet foretage pleje af søer til arten. Kommunens naturkvalitetsplan kan findes på kommunens hjemmeside her:

<https://soroe.dk/affald,-kloak-og-miljoe/beskyttet-natur?via=dropdown>

DN Sorø bidrager i øvrigt gerne med oplysninger og viden om strandtudsens.

Med venlig hilsen

Niels Hilker  
formand for DN i Sorø